

Risk- och sårbarhetsanalys Västra Götalandsregionen 2023–2026

Sammanfattning

Under våren 2023 genomfördes förvaltningsvisa risk- och sårbarhetsanalyser i VGR´s förvaltningar som ligger till grund för den VGR´s risk- och sårbarhetsanalys som enligt lag 2006:544 skall tas fram varje mandatperiod. Mål och syfte med analysen är att medvetandegöra och minska våra risker och sårbarheter. Med den som utgångspunkt bygger vi en organisation för att hantera oönskade händelser och på så vis skapas en robust region.

Genom ett nytt arbetssätt har varje förvaltning ett eget RSA underlag som skapar kunskap och förståelse, men också utgångspunkter som ligger till grund för åtgärder och fortsatt arbete med det lokala kontinuitetsarbetet. Ett aktivt arbete med kontinuitetshandlingen har i den aggregerade analysen återkommande bedömts vara det som kan minska sårbarheter och risker som skapar den robusta region som eftersträvas.

I arbetet har cirka 215 samhällsviktiga åtaganden identifierats, med utgångspunkt från MSB´s definition. Identifieringen har skett av medarbetare i verksamheten med många olika yrkeskompetenser. Det har lett till en ökad kunskap och förståelse i hela organisationen för vad samhällsviktig verksamhet innebär. Även kritiska beroenden har identifierats. Det är ett viktigt steg i det fortsatta kontinuitetsarbetet. Drygt 1000 beroenden, både interna och externa, har identifierats. Beroende på dess karaktär så är det viktigt att de hanteras antingen lokalt eller regionalt för att säkerställa funktionen av de samhällsviktiga åtagandena som de är knutna till. Handlingsplaner ska arbetas fram knutna till både lokala- och regional risk- och sårbarhetsanalys under hösten 2023. För lokala handlingsplaner ansvarar förvaltningsdirektör/chef och för den regionala ansvarar regiondirektören.

Utifrån regionens storlek finns det en bred riskbild där generella risker har identifierats. Fördjupning har skett inom två av dessa områden och kommer årsvis kompletteras för att över tid bygga kunskap om hur sårbarheten ser ut för olika händelser samt hur regionens förmåga ser ut att hantera dessa. Under 2023 var de obligatoriska scenarierna skyfall och cyberangrepp.

Hantering av det som framkommit i analysen hanteras dels genom de olika handlingsplanerna samt genom ett ökat arbete med lokalt- och regionalt kontinuitetshandlingsarbete som leder till en robustare organisation i såväl vardag som vid samhällsstörningar.

Innehåll

Sammanfattning.....	1
1 Bakgrund.....	4
2 Målsättning med arbetet	4
3 Beskrivning av regionen	5
3.1 Geografiska område	5
3.2 Ansvarsområde.....	6
3.3 Utmärkande ur ett beredskapsperspektiv för regionen	7
4 Övergripande beskrivning av arbetsprocess och metod	8
4.1 Val av metod	8
4.1 Genomförandet	9
4.3 RSA-processen inom VGR.....	9
5 Identifiera samhällsviktiga verksamheter inom regionens ansvarsområde	11
Hälso- och sjukvård inklusive tandvård.....	12
Infrastruktur- och service	13
Kollektivtrafik.....	14
Regional utveckling och kultur	15
6 Identifierade kritiska beroenden för regionens samhällsviktiga verksamhet	16
Interna beroenden.....	16
Intern-externt beroenden.....	17
Externa beroenden	17
7 Identifierade och analyserade risker inom regionens ansvarsområde	19
7.1 Identifierade risker regionalt	20

7.2 Riskbedömning.....	21
7.2.1 Natur- och väderrelaterade händelser.....	21
7.2.2 Teknisk infrastruktur och försörjningssystem.....	22
7.2.3 Olyckor och störningar.....	23
7.2.4 Sociala risker och antagonistiska hot.....	24
7.2.5 Sjukdomar.....	25
7.2.6 Ekonomi och näringsliv.....	26
7.3 Fördjupade riskområden 2023.....	27
8 Arbetet med Kontinuitetshantering.....	28
9 Bedömning av regionens generella krisberedskap enligt indikatorer.....	29
10 Beskrivning av identifierade sårbarheter och brister i krisberedskapen inom VGR.....	29
11 Behov av åtgärder med anledning av risk- och sårbarhetsanalysens resultat Prioriterade fokusområden.....	30
11.1 Riskområden.....	30
11.2 Åtgärder under förra mandatperioden.....	30
11.2 Handlingsplan för åtgärder under innevarande mandatperiod....	31
11.3 Pågående och kommande åtgärder under innevarande mandatperiod.....	32

1 Bakgrund

Hoten mot vårt samhälle är idag komplexa vilket ställer stora krav på att arbeta gränsöverskridande mellan olika samhällssektorer, både i ett förebyggande arbete och för att kunna hantera konsekvenserna av en händelse. För att förbereda samhället inför kriser krävs att vi har kunskap, och detta får vi bland annat genom att göra risk- och sårbarhetsanalyser.

Alla regioner är, enligt Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, skyldiga att genomföra risk- och sårbarhetsanalyser.

Det är verksamhetsansvaret som är utgångspunkten för regionens uppgifter i samhällets krishanteringssystem. Det betyder att ansvaret för olika samhällsviktiga uppgifter under normala förhållanden också gäller under störda förhållanden. Regionen måste kunna upprätthålla samhällsviktig verksamhet oavsett krisens omfattning och karaktär samt kunna tillgodose de särskilda behov av information och stöd till enskilda som uppstår i samband med krisen. För att klara sitt verksamhetsansvar måste regionen ha en organisation för krishantering, planer, förberedda lokaler mm och kontinuerligt utbilda och öva sin krishanteringsorganisation.

Regionerna ska även hålla Socialstyrelsen och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) underrättade om vilka förberedelser som har gjorts inför en extraordinär händelse. Vidare ska regionerna lämna lägesrapporter och information om händelseutvecklingen vid en extraordinär händelse till Socialstyrelsen och Länsstyrelsen.

2 Målsättning med arbetet

Mål

- Att med risk- och sårbarhetsanalyserna som underlag, under kommande år framställa, alternativt revidera såväl Regionens som enskilda förvaltningars/bolags planer inför och under en extraordinär händelse och höjd beredskap.
- Att ta fram underlag till en handlingsplan med åtgärder för att minska regionens sårbarhet inför och under en extraordinär händelse och höjd beredskap.

Syfte

- Att medvetandegöra Regionens anställda, invånare och aktörer knutna till regionen om VGR's risker, sårbarheter och vilka konsekvenser som realiserade risker kan få i olika avseende.

- Att kunna vidta rätt åtgärder för att förebygga dessa risker, sårbarheter och konsekvenser
- Att bygga en organisation och ledning inför och under en extraordinär händelse och höjd beredskap.

3 Beskrivning av regionen

3.1 Geografiska område

Västra Götalands län är tillika den geografiska ytan som VGR verkar inom i sitt regionala uppdraget. Länet är en av Sveriges främsta transport- och industriregioner samt ett genomfartsområde för gods från hela Skandinavien. I Västra Götalands län, som omfattar 49 kommuner, ingår allt från storstad och medelstora städer till småorter och glesbygd. Av dessa kommuner är Göteborgs Stad den största. Området har även gräns mot Norge och direkta färjeförbindelser mot Danmark och Tyskland.

Länet består till en fjärdedel av jordbruksmark men har också en stor andel urbana miljöer.

Utmärkande för närings- och industrisektorn är den stora kemiska processindustrin och raffinaderierna. Tre av Sveriges drivmedelsraffinaderier ligger i länet och samt ett viktigt kluster av kemikalieindustrier i Stenungssund. I regionen finns även många andra verksamheter som omfattas av Sevesolagen.

Ett flertal import- och exporthamnar finns längs västkusten och utgör en viktig roll för såväl för inhemsk försörjning som försörjning för våra nordiska grannländer. Hamnarna fyller också en viktig roll i den pågående uppbyggnaden av totalförsvaret och den pågående NATO-processen.

Göteborgs hamn samt Landvetter flygplats i Härryda kommun är utsedda till karantänshamn respektive karantänsflygplats enligt det Internationella hälsoreglementet (IHR).

Idag har regionen drygt 1,7 miljoner invånare, vilket är en sjättedel av Sveriges befolkning. Befolkningen är dock ojämnt fördelad i regionen vilket påverkar beredskapsarbetet och eventuella åtgärder som vidtas. Över hälften av befolkningen bor i Göteborgsregionen. Övriga delar av befolkningen är främst koncentrerad till områdena kring Borås, Skövde och Trestad (Trollhättan, Vänersborg och Uddevalla)

3.2 Ansvarsområde

Västra Götalandsregionen (VGR) bildades 1999 genom sammanslagning av landstingen i Göteborgs- och Bohuslän, Skaraborg och Älvsborg samt delar av Göteborgs Stad. VGR är idag en av Sveriges största offentliga arbetsgivare med cirka 56 000 anställda. Grunduppdraget består i att erbjuda god hälso- och sjukvård inklusive tandvård, hållbar kollektivtrafik, ge förutsättningar för god folkhälsa, ett rikt kulturliv, god arbetsmarknad och utbildning samt främja forskning inom Västra Götaland. VGR har även ansvar för regionala tillväxt- och utvecklingsfrågor, vilket bland annat innebär ett inflytande över regionala samhällsfrågor, till exempel infrastruktur och miljö.

Det högsta beslutande organet är regionfullmäktige som sammanträder i Vänersborg där den politiska organisationen har sitt säte. Regionstyrelsen i sin tur leder och samordnar VGR:s politiska arbete. Dessutom finns ett flertal nämnder och styrelser, exempelvis hälso- och sjukvårdsnämnder, utförarstyrelser för sjukhusen, primärvården och tandvård, miljö- och regionutvecklingsnämnd, infrastruktur och kollektivtrafikenämnd och kulturnämnd. De flesta av VGR:s kanslier, sekretariat och gemensamma förvaltningar; bortsett från sjukhusförvaltningarna, finns i Regionens Hus i Vänersborg, Göteborg, Skövde, Mariestad, Uddevalla och Borås.

På koncernkontoret arbetar regionens tjänstepersonsledning. Den ledande tjänstepersonen i VGR är regiondirektören som också är tillika förvaltningsdirektör för Koncernkontoret och utses av Regionstyrelsen. Koncernkontoret ger förvaltningsstöd till flertal myndigheter och politiska organ inom regionen.

Sjukhusvård bedrivs på 18 platser i Västra Götaland, vilka är indelade i fem sjukhusförvaltningar. Sahlgrenska Universitetssjukhuset är den största sjukhusförvaltningen och svarar för specialiserad diagnostik och behandling samt forskning och högspecialiserad sjukvård inom bland annat hjärt- och kärlsjukvård. I VGR finns verksamhet på ca 200 vårdcentraler och 150 tandvårdskliniker. Hälso- och sjukvård bedrivs även via avtal med privata vårdgivare.

Västtrafik AB är ett av regionen helägt bolag och som ansvarar för kollektivtrafiken inom Västra Götaland.

I VGR:s regi drivs även exempelvis folkhögskolor, naturbruksskolor, Botaniska trädgården, Västsvenska Turistrådet samt kulturell verksamhet så som Förvaltningen för kulturutveckling, Film i Väst och Göteborgsoperan.

3.3 Utmärkande ur ett beredskapsperspektiv för regionen

Regionen ska ha en grundläggande förmåga och beredskap för att hantera såväl vardagshändelser som extraordinära händelser inom regionens geografiska område. VGR utgör också en viktig aktör inom det civila försvarets olika delar.

Det finns några utmärkande faktorer eller verksamheter för länet, som har tydlig bärighet på regionens beredskapsförmåga.

Den stora mängd kemiska processindustrier och raffinaderierna samt närheten till kärnkraftverket Ringhals utgör verksamheter som kräver extra planering och förmåga för hälso- och sjukvården vid en eventuell olycka eller händelse.

De stora hamnar som finns i regionen är inte enbart avgörande för Nordens, utan också för regionens egen försörjning av varor. Deras viktiga roll för det militära försvaret och dess möjlighet för värdlandsstöd påverkar även VGR´s krav på förmåga.

Utöver detta utgör även Göteborgs hamn, samt Landvetter flygplats, karantänshamn respektive karantänsflygplats, en uppgift som kräver en planering tillsammans med VGR.

I länet finns även ett flertal militära förband som dels utgör möjliga risker både genom sin dagliga verksamhet, dels som legitima mål under höjd beredskap och krig. Dessa ska kunna försörjas med hälso- och sjukvård vid fredstida händelser såväl som höjd beredskap.

Mängden viktig infrastruktur samt farleder och omlastning för farligt gods på land, järnväg och till sjöss är omfattande i länet. Störningar eller olyckor medför krav på hantering från hälso- och sjukvård, utmaningar för logistik och svårigheter för kollektivtrafiken.

Under stora delar av året sker också en mängd stora evenemang samt de många platser som utgör kontinuerliga besöksmål för såväl tillfälliga vistelser som sommarboende. Demografins ändring över året ställer förändrade krav på verksamheter med liten befolkning vintertid samt ökade krav på planering och förmåga för händelser i publika miljöer med risk för masskadeutfall.

Regionen omfattar både utpräglad storstadsmiljö och glesbygd vilket ställer särskilda krav på beredskapen.

4 Övergripande beskrivning av arbetsprocess och metod

4.1 Val av metod

Metoden som använts på den förvaltnings- och bolagsvisa nivån är en omarbetad version av Totalförsvarets forskningsinstitutets (FOI) modell för risk- och sårbarhetsanalys, FORSA.

Metoden har utvecklats på uppdrag av Stockholms Stad och vidareutvecklats av Göteborgs Stad, och finns nu som etablerad modell för genomförande av risk- och sårbarhetsanalyser i enlighet med lag (2006:544) med tillhörande föreskrifter (MSBFS 2015:4).

Metoden är beprövad och fungerar i stora komplexa organisationer och innebär en rimlig arbetsinsats i förhållande till det värde som resultatet ger. Det vill säga ett underlag för lokala RSAer, ett underlag för kontinuitetsarbetet och tydliggörande av samhällsviktig verksamhet. Analyser som aggregeras från förvaltning till koncern innebär ett bättre grundat resultat än om analyser enbart sker på central nivå.

RSA metodiken är baserat på följande utgångspunkter:

- En organisation består av en eller flera (del)verksamheter.
- Verksamheterna har prioriterade åtaganden.
- Varje prioriterat åtagande har ett antal kritiska beroenden. Beroendena kan vara interna eller externa.

Dessa åtaganden och beroenden kan hotas av en mängd risker. Som en del av den aggregerade analysen kommer därför en bred riskidentifiering att presenteras. Två risker har valts ut på förhand för en fördjupad analys av dess påverkan på VGR's verksamheter. Modellen bygger på årlig komplettering genom fördjupade analyser av en till två nya riskområden. Över tid ger det en bredare och mer fördjupad kunskap om hur riskerna påverkar våra samhällsviktiga åtaganden och kritiska beroenden än en generell analys av alla risker som riskerar att bli allt för generell. Därför sker ingen lokal riskidentifiering vid det lokala genomförandet.

De givna riskscenarierna för 2023 är skyfall och cyberattack.

Då syftet med risk- och sårbarhetsanalysen är att identifiera risker och sårbarheter som kan leda fram till extraordinära händelser fokuseras på de verksamheter i Västra Götalandsregionens som bedöms bedriva *samhällsviktiga verksamhet*.

Definition av extraordinär händelse

Med extraordinär händelse avses i denna lag en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller en region

Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

4.1 Genomförandet

De aktörer som inom regionen i första hand ska genomföra risk- och sårbarhetsanalyser är de som har bedöms bedriva samhällsviktig verksamhet och/eller som vid allvarliga störningar i sin verksamhet kan antas få en stor påverkan på samhällsviktiga verksamheter eller riskera befolkningens liv och hälsa.

De aktörer som initialt har ingått i risk- och sårbarhetsarbetet under 2023 är:

Koncernkontoret, Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Sjukhusen i väster, Skaraborgs Sjukhus, Södra Älvsborgs Sjukhus, NU-sjukvården, Folkhögskoleförvaltningen, Folkvandvården, Habilitering och Hälsa, Hälsan och stressmedicin, Naturbruksförvaltningen, Närhälsan, Regionhälsan, Botaniska trädgården, Förvaltning för kulturutveckling, Förvaltning fastighet, stöd och service, Förvaltning Försörjning och Västtrafik AB

Varje förvaltning/bolag har genomfört verksamhetsvisa RSA underlag som lämnats till koncernkontoret för en aggregerad analys. Således äger varje enskilt förvaltning ett eget underlag för framtagande av lokala analyser med tillhörande handlingsplaner och har identifierat sin samhällsviktiga verksamhet.

4.3 RSA-processen inom VGR

1 – Inventering/processutveckling Q2-Q3 2022

Under denna period inventerades vilka metod-alternativ som fanns och en metod och process valdes som överensstämmer med kraven och ger effekt för såväl koncernen som förvaltningar och bolag. Metod, metodstöd, utbildning och tidsplan togs fram.

2 – Förankring Q3-Q4 2022

Arbetets genomförande, tidsplan och omfattning kommunicerades till berörda

3 – Utbildning RSA Q4 2022

Utbildning skedde av de som ska agera lokala metod-/processledare i analysmetoden. Utbildning skedde centralt för att man i påföljande etapp ska kunna arbeta samtidigt på bredden och med goda förutsättningar för kunskapsöverföring mellan förvaltningar/bolag.

4 – RSA (lokal nivå) Q4-Q1 2022-23

Förvaltningar och bolag genomförde RSA. Enhet säkerhet och beredskap fanns som kontinuerligt stöd. Förvaltningar och bolag behövde avsätta tid för personer utsedda att ingå i analysgruppen. Efter insänt arbete fortsatte det lokala arbetet med att fastställa och förankra lokala risk- och sårbarhetsanalyser.

5 – RSA aggregering (central nivå) Q2 2023

Enhet säkerhet och beredskap genomför en aggregerad analys av förvaltnings/bolagsanalyserna. Denna analys utgör sedan Västra Götalandsregionen risk- och sårbarhetsanalys och ska fastställas i Regionstyrelsen

6 – Framtagande av handlingsplan, beredskapsplaner och kontinuitetsplaner

Med stöd av lokal och regional analys omarbetas eller revideras beredskapsplaner, lokalt och regionalt. Samt påbörjas eller fortsätter arbetet med kontinuitetsplanering utifrån regional riktlinje. Handlingsplaner för åtgärder, lokalt och regionalt, påbörjas hösten 2023.

Regional handlingsplan fastställs av Regiondirektören. Lokala handlingsplaner fastställs av förvaltningschefer respektive VD.

5 Identifiera samhällsviktiga verksamheter inom regionens ansvarsområde

MSB´s definition av samhällsviktig verksamhet

Med samhällsviktig verksamhet avses verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet.

I detta sammanhang ska verksamhet förstås som ett vidare begrepp. Verksamhet, tjänst eller infrastruktur inkluderar exempelvis även anläggningar, processer, system och noder

MSB´s tidigare definition av samhällsviktig verksamhet

Med samhällsviktig verksamhet avses en verksamhet som uppfyller minst ett av följande villkor:

Ett bortfall av, eller en svår störning i verksamheten som ensamt eller tillsammans med motsvarande händelser i andra verksamheter på kort tid kan leda till att en allvarlig kris inträffar i samhället.

Verksamheten är nödvändig eller mycket väsentlig för att en redan inträffad kris i samhället ska kunna hanteras så att skadeverkningarna blir så små som möjligt.

Vad som definieras som samhällsviktig verksamhet har tidigare identifierats på övergripande nivå inom VGR. I samband med föregående RSA konstaterades att alla aktiviteter inom hälso- och sjukvård, vid en kris eller samhällsstörning i fredstid, inte kan definieras som samhällsviktiga, inte heller alla aktiviteter inom kollektivtrafiken eller inom det regionala utvecklingsarbetet. Utifrån det fanns ett behov av att djupare analyser av detta i respektive verksamhet.

Genom den nya RSA-processen identifierar och bedömer förvaltningar och bolag vad som anses vara samhällsviktig verksamhet utifrån MSB´s definition. Dessa bedömning aggregeras och klustras sedan i denna regiongemensamma analys. I detta arbete har både MSB´s gamla och nya definition används för att kunna göra en bedömning om det är samhällsviktig och tidskritisk verksamhet.

I framtagandet av de lokala analyserna har cirka 200 medarbetare och chefer deltagit med en bred representation av yrkeskompetenser. Bland annat sjukhusdirektör, kommunikationschef, HR-chef, verksamhetschef, utvecklingsledare, It-chef, apotekare, chefläkare, teknisk chef, systemförvaltare, logistikledare med många fler.

Ökat fokus på totalförsvaret innebär en ny dimension för begreppet samhällsviktig verksamhet. Det medför att det som inte i den fredstida vardagen har ansetts vara samhällsviktigt kan vid planering inför, men också under höjd beredskaps, betraktas som samhällsviktig verksamhet. I vissa fall har dessa åtaganden identifierats. Dessa distinktioner kommer behöva utvecklas ytterligare under de kommande åren.

Nedan beskrivs övergripande de kluster av viktiga samhällsfunktioner som inom respektive huvuduppdrag har bedömts som samhällsviktig verksamhet. Klustren utgår från MSB's remissdokument *Viktiga samhällsfunktioner till stöd för arbetet med civil beredskap*. Respektive förvaltning/bolag har dokumenterat vilken verksamhet som hos dem har bedömts som samhällsviktig.

En viktig samhällsfunktion definieras av MSB som *en sådan samhällsfunktion som är nödvändig för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet. Dessa funktioner upprätthålls och säkerställs av samhällsviktiga verksamheter.*

Hälso- och sjukvård inklusive tandvård

Hälso- och sjukvård inklusive tandvård är regionens största övergripande grunduppdrag. I VGR bedrivs (leds och utförs) denna verksamhet inom

- Folktandvården
- Habilitering och hälsa
- Hälsan och stressmedicin
- Koncernkontoret
- NU-sjukvården
- Närhälsan
- Regionhälsan
- Sahlgrenska Universitetssjukhuset
- Sjukhusen i väster
- Skaraborgs Sjukhus
- Södra Älvsborgs Sjukhus

Av analysen framgår utmaningarna i att peka ut vilka åtaganden som är att bedöma som samhällsviktig verksamhet. Variationen i arbetssätt och

processer mellan olika förvaltningar har inneburit att mer eller mindre tydliga samhällsviktiga verksamheter har kunnat identifieras. För de allra flesta sjukhusförvaltningar innebär detta att samhällsviktiga åtaganden för en vårdprocess finns inom många enheter/avdelningar men det behöver inte betyda att de i sin helhet är att betrakta som samhällsviktiga. Handlingsplanerna anger prioriterade åtgärder, det innebär att förvaltningar som har pekat på många enheter/avdelningar i sin RSA behöver tydliggöra vilka delar på respektive enhet/avdelning som är nödvändiga för att upprätthålla den viktiga samhällsfunktionen i det fortsatta arbetet med kontinuitetshantering.

Övriga förvaltningar inom området hälso- och sjukvård har i de flesta fall kunnat göra tydligare avgränsningar. Men även i dessa förvaltningar finns beroenden i vårdkedjan som medför att andra funktioner behöver finnas tillgängliga för att leverera åtagandet fullt ut.

De åtaganden som har identifierats behöver nu kontinuitetsplaneras för att säkerställa deras funktionalitet.

Inom hälso- och sjukvårdsområdet har ett 100-tal samhällsviktiga åtaganden identifierats inom 13 viktiga samhällsfunktioner. De samhällsfunktioner som man identifierat samhällsviktig verksam inom är:

Hälso- och sjukvård, tandvård, socialtjänst, smittskydd, beredskap och krishantering, kommunikation, skydd av samhällsviktig verksamhet, digitala plattformar/informationssystem och tjänster, styrning-ledning och förvaltning, personalförsörja samhällsviktig verksamhet, ekonomi/finans, eftergymnasial utbildning och forskning, läkemedelsförsörjning, hantering av avlidna och begravningar.

Infrastruktur- och service

Risk och sårbarhetsanalysen visar med tydlighet på vikten av fungerande infrastruktur och tjänster för att de regionala grunduppdragen skall fungera. Utan fungerande infrastruktur- och serviceorganisationer så kommer inte de regionala grunduppdragen att fungera tillfredställande. Oavsett om det handlar om teknisk infrastruktur såsom vatten, el, värme eller IS/IT, eller om det handlar om säkerställa rena operationssalar, fungerande materielförsörjning eller ekonomiska transaktioner. Bortfall av, eller störningar i dessa, kan i värsta fall leda till att en allvarigare samhällskris uppstår eller förvärras i en annan förvaltning. Rätt prioriterade insatser som görs i infrastruktur- och serviceförvaltningarna leder till säkrare leverans inom hälso- och sjukvården.

Inom infrastruktur- och serviceförvaltningarna har ett 90-tal samhällsviktiga åtaganden identifierats inom 25 viktiga samhällsfunktioner. De samhällsfunktioner som man identifierat samhällsviktig verksam inom är:

Styrning, ledning och förvaltning, personalförsörja samhällsviktig verksamhet, kommunikation, beredskap och krishantering, hälso- och sjukvård, läkemedelsförsörjning, parlamentarisk process, smittskydd, elektroniska kommunikationsnät- och tjänster, Digitala plattformar/informationssystem och tjänster, el, ventilation, dricksvattenförsörjning, värme och kyla, avlopp, luft/gas, skydd av samhällsviktig verksamhet, drift och underhåll utrustning, grunddata, internlogistik, måltidsverksamhet, landtransport, terminaler, försörjning av sjukvårdsprodukter, post, avfallshantering samt ekonomi/finans.

Kollektivtrafik

Som utförare av kollektivtrafik inom Västra Götaland är Västtrafik AB styrd av beslut som fattas av beställaren, infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden. Besluten baserar sig bland annat på de mål och strategier som finns definierade i *Trafikförsörjningsprogram 2021-2025 – Hållbara resor i Västra Götaland*.

I kollektivtrafiken reser cirka 376 000 resenärer dagligen med någon av de 7000 anropsstyrda resorna som innebär att tillgång på chaufförer och fordon är nödvändig. Resorna bedrivs idag med hjälp av bussar, tåg, spårvagnar och båtar. En stor del av dagens resmönster bygger på att resenärer själva planerar sina resor i någon av de plattformarna Västtrafik tillhandahåller. Exempelvis används reseplanerararen 1,2 miljoner gånger varje dag.

Inom kollektivtrafiken har 8 övergripande samhällsviktiga åtagande identifierats som syftar till att levererar fungerande kollektivtrafik dygnet runt. Den verksamhet som krävs för att upprätthålla möjligheten till samhällsviktiga persontransporter och transportstöd vid extraordinär händelse. De kan knytas till 9 viktiga samhällsfunktioner som är:

Kollektivtrafik, beredskap och krishantering, kommunikation, skydd av samhällsviktig verksamhet, digitala plattformar/informationssystem och tjänster, styrning-ledning och förvaltning, personalförsörja samhällsviktig verksamhet, ekonomi/finans,

Regional utveckling och kultur

Tidigare analyser har bedömt att större delen av verksamheten inom regional utveckling och kultur inte bedömts uppfylla MSB:s kriterier för vad som är samhällsviktigt verksamhet. I enlighet med MSB:s nya definition behöver det stora flertalet förvaltningar, genomför en första analys för att utifrån sin expertis kunna bedöma verksamheten.

De förvaltningar som ingått i denna analys är:

- Naturbruksförvaltningen
- Folkhögskoleförvaltningen
- Botaniska trädgården
- Förvaltning för kulturutveckling

Inom ramen för regional utveckling och kultur finns uppdrag som särskiljer sig från det som traditionellt har bedömts som samhällsviktigt som artbevarande och bevarande av kulturarvet. Uppgifter skiljer sig åt från exempelvis samhällsviktiga åtaganden inom hälso- och sjukvårdsområdet men bedöms vara av stor vikt för invånarna på längre sikt och som i vissa fall inte är möjliga att återställa om de väl skadas eller försvinner.

Utbildningsförvaltningarnas åtaganden anses nu vara samhällsviktiga. Dessa förvaltningar har kompetenser och resurser som kan nyttjas i beredskapsplaneringen, såväl i fred som under höjd beredskap. Det kan vara kompetenser, fordon, lokaler, storkök med mera som kan bidra till att öka den regionala krisberedskapsförmågan. Även om inte resurser i nuläget fullt ut nyttjats i detta syfte bör åtagandena bedömas som samhällsviktiga.

Inom området regional utveckling och kultur har ett 15-tal samhällsviktiga åtaganden identifierats inom 7 viktiga samhällsfunktioner. De samhällsfunktioner som man identifierat samhällsviktig verksam inom är:

Eftergymnasial utbildning och forskning, primärproduktion, bevarandeuppdrag av växtarter, röjning/räddning, styrning/ledning/förvaltning, digitala plattformar/informationssystem och tjänster samt kulturarv.

6 Identifierade kritiska beroenden för regionens samhällsviktiga verksamhet

Kritiska beroenden finns till all verksamhet i någon form och delas vanligtvis in i interna eller externa beroenden. Identifieringen av kritiska beroenden i analysen utgör även viktiga ingångsvärden för det fortsatta kontinuitetshanteringsarbetet samt framtagande av lokala och regionala handlingsplaner. I analysen finns även begreppet intern-externt beroende som är mellan olika förvaltningar/bolag i regionen. Det innebär att ett beroende som redovisats som internt i en förvaltning kan utgöra ett intern-externt för en annan. Siffrorna kan därmed i viss mån bedömas som ”dubbelrapporterade” men man kan räkna med att de ändå är i underkant och ett betydligt större antal beroende kommer identifieras först i den mer detaljerade kontinuitetshanteringen då de riktigt verksamhetsspecifika beroendena framkommer.

Interna beroenden

Definitionen av interna beroenden i analysen är de som man inom sin förvaltning bedömer att man har rådighet över. Totalt har man identifierat ca 460 interna beroenden som kan sorteras in i 18 olika huvudkategorier. Identifieringen av kritiska beroenden är gjord på en övergripande nivå så betydligt fler kommer identifieras i det löpande kontinuitetsarbetet. Det framgår tydligt från de som har gjort en omfattande kontinuitetshantering. Identifieringen ger en övergripande uppfattning om vilka och i vilken volymer interna beroenden finns.

De huvudkategorier som är absolut vanligast förekommande är beroenden till personal, interna lokalfrågor, intern IS/IT och materialtillgång. Bedömningen av interna beroenden hos infrastruktur och serviceförvaltningar kopplas dessutom mot exempelvis förmågan att leverera materiel, service, el, vatten och ventilation. Något som i andra förvaltningar renderar att bli externa beroenden.

Se ”Risk- och sårbarhetsanalys Västra Götalandsregionen 2023 - kritiska beroenden” som separat bilaga – SEKRETESS

Intern-externt beroenden

Intern-externt beroende innefattar beroenden som finns mellan olika förvaltningar i VGR. Det totala antalet externa beroenden är ca 430 stycken inom 16 olika kategorier. Flertalet av dessa beroenden riktar sig till våra infrastruktur och serviceförvaltningar

De intern-externa beroenden en förvaltning/bolag har är av karaktären att de i första ledet är knutet till en annan förvaltning inom VGR men som i sin tur har externa beroenden utanför VGR. Beroendekedjorna är svåra att överblicka är det därför sannolik att några av de intern-externa beroenden som framkommit i RSA´n i vissa fall kunnat bedömas även som externa. Behovet av ett fortsatt aktivt arbete med kontinuitetshantering är tydligt. Först då kan man följa beroendekedjorna från verksamheten till den slutliga leverantör som tillhandahåller produkten eller tjänsten. För att säkerställa leverans av våra samhällsviktiga åtaganden måste kontinuitetsarbetet därför först starta inom förvaltningar i våra grunduppdrag, dvs inom hälso- och sjukvård, kollektivtrafik och regional utveckling. Där är det viktigt med ett förvaltningsövergripande arbete, dvs att service och infrastrukturförvaltningarna bistår med kunskap och kompetens på vägen. Bortsett från interna kontinuitetsplaner för att säkerställa arbetssätt, rutiner och bemanning så resulterar det i en kravställning av exempelvis avtal, ökad lagerhållning eller alternativa produkter eller tjänster. Därmed ges rätt förutsättningar för infrastruktur och serviceförvaltningar att veta vilken leverantör, produkt eller tjänst som är extra viktigt att fokusera på i deras kontinuitetshantering och på så vis kommer intern-externa och externa beroenden hänga ihop.

Se ”Risk- och sårbarhetsanalys Västra Götalandsregionen 2023 - kritiska beroenden” som separat bilaga – SEKRETESS

Externa beroenden

Våra externa beroenden avser de som finns till annan aktör utanför VGR. Det totala antalet externa beroenden är ca 180 stycken inom 18 olika kategorier.

Beroenden till annan aktör utom VGR beror i flera fall på en ökad outsourcing. Detta berör de flesta verksamheter i varierande omfattning men är mer vanligt förekommande inom bland annat kollektivtrafiken och koncernkontorets digitaliseringsstab men också för extern måltidsservice samt läkemedelsförsörjning via Apoteket AB och Laboratorium AB (APL) Regiongemensamma lagret (RGL). Tredjepartsberoenden finns i princip

inom samtliga sektorer vilket medför ökade behov av att kontinuitetskrav utreds och framförs vid upphandling och avtalsteckning.

Det finns även ett ömsesidigt beroende mellan länets kommuner och VGR vilket förutsätter fungerande samverkan och tydliggjorda ansvar.

Exempelvis:

- Hälsa- och sjukvården är beroende av att berörda kommuner tar hem färdigbehandlade patienter för att frigöra vårdplatser. Samverkansbehov finns också vid händelser med stort skadeutfall, exempelvis då kommunernas POSOM-grupper aktiveras och krisstöd efterfrågas.
- Kollektivtrafiken är beroende av samverkan med kommuner, bland annat i det förebyggande arbetet avseende trygghet- och säkerhetsfrågor men även vid händelser där Västtrafiks resenärer påverkas.
- För att kunna fullfölja sina åtaganden är fastighet, stöd och service beroende av bland annat kommunala energibolag och dricksvattenproducenter.
- Försörjningsförvaltningens leveranser av hjälpmedel sker genom avtal med regionens kommuner. Men även för att sköta andra logistik och servicetjänster är kommunalteknisk försörjning en viktig förutsättning
- Kommunala tillsynsansvariga behöver involveras vid smitta eller risk för smittspridning via exempelvis livsmedel.

För vår möjlighet att bedriva såväl kollektivtrafik som logistik men även framkomlighet för exempelvis prehospita verksamhet så är ansvariga myndigheter för väg och järnväg utgör en viktig aktör.

Beroenden som tydligt framkommer är tjänste- och serviceföretag inom allt från bevakning till städ och logistik. Men också privata bemanningsföretag kopplat till både hälso- och sjukvård men även inom exempelvis IT-området.

Utöver beroenden till avtalade parter och leverantörer av produkter/tjänster så finns naturliga beroenden till kringliggande regioner, nationella myndigheter så som polismyndighet, MSB, Livsmedelsverket, Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten, Länsstyrelsen samt Försvarsmakten.

Se ”Risk- och sårbarhetsanalys Västra Götalandsregionen 2023 - bilaga kritiska beroenden” som separat bilaga – SEKRETESS

7 Identifierade och analyserade risker inom regionens ansvarsområde

VGR utgör en regional aktör med verksamhet spridd över hela västra Götalands län vilket innebär att risker som bedöms på regional geografisk nivå till stora delar motsvarar den riskmiljön som även VGR verkar i. Regionens geografiska yta är komplex och i den återfinns de flesta typer av riskmiljöer som mer eller mindre kan påverka verksamhetens leveranser. En del risker kan dock ses ha en tydligare påverkan för VGR. Riskområden som presenteras i detta avsnitt sker utifrån ett regionövergripande perspektiv. Riskområdena omfattas av hot och risker som framkommit i tidigare genomförda analyser samt underlag från andra samhällsaktörer, bland annat Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Riskerna kategoriserats i riskområden. I analysen redogörs generellt för risker som förekommer och därmed är viktiga för förvaltningar och bolag att förhålla sig till.

I den andra delen redogörs utförligare för de två risker som valts ut för fördjupad analys kopplat mot sårbarhet, förmåga och åtgärder. Denna del kommer återkommande uppdateras med en till två nya riskområden från den övergripande riskkartläggningen och aktuella scenarier kommer tas fram. Det ger oss över tid en bredare bild över hur våra samhällsviktiga åtaganden och dess kritiska beroenden påverkas av olika typkategorier av risker. De riskerna som har analyserats 2023 är

- Skyfall
- Cyberangrepp

7.1 Identifierade risker regionalt

Identifieringen bygger på tidigare genomförda analyser samt andra samhällsaktörers) risk- och sårbarhetsanalyser (exempelvis länsstyrelsen Västra Götaland, Göteborgs stad, GR-regionens risknätverk) och belyser generella riskmiljöer eller orsaker.

Natur och väderrelaterade händelser

Extrema vädersituationer

- Snöstorm
- Höga vattenflöden
- Storm/orkan
- Värmebölja
- Skyfall
- Ras och skred

Natur- och klimatpåverkan

- Vattenbrist
- Skogsbränder
- Torka
- Oljeutsläpp
- Översvämning

Naturområden med stor påverkan (ex. vattentäkt, farled, översvämning)

- Kust och hav
- Göta Älvdalen
- Vänern
- Vättern
- Större sjöar
- Åar och vattendrag

Teknisk infrastruktur och försörjningssystem

Störningar i infrastruktursystem

- El
- Tele
- IT
- Vatten- och avlopp
- Avfallshantering
- Fjärrvärme/kyla
- Bränsle/drivmedel
- Gas

Störningar i samhällsviktiga transporter

- Göteborgs hamn
- Hamnbanan och Marieholmsbron
- Sävenäs rangerbangård
- Landvetter
- Säve
- E6
- Tingstadstunneln
- E45
- E20
- Riksväg 40
- Riksväg 44

Olyckor och störningar

Olyckor, farligt gods och störningar i samhällsviktiga transporter - flyg

- Landvetter
- Säve
- Trollhättan
- Övriga flygfält i länet

Olyckor, farligt gods och störningar i samhällsviktiga transporter - järnväg

- Norge/Vänern banan
- Västra stambanan
- Göta Älv banan
- Bohusbanan
- Hamnbanan
- Boråsbanan
- Rangerbangårdar
- Tunnlar och broar

Olyckor, farligt gods och störningar i samhällsviktiga transporter - vägar

- E6
- E45
- E20
- Riksväg 40
- Riksväg 44
- Tunnlar och broar

Olyckor, farligt gods och störningar i samhällsviktiga transporter – sjötransport

- Göta älv
- Farleder utanför kusten
- Göteborgs hamn
- Hamnar i Bohuslän
- Hamnar i Göta älv samt Vänern
- Slussar och dammar

Olyckor och störningar (fort.)

Farliga anläggningar/Farlig verksamhet

- Raffinaderier Göteborg
- Preemraff Lysekil
- Stenungssunds petrokemiska industrier
- Stenungssunds kraftverk
- Ringhals
- Övriga Sevesoanläggningar i länet

Olycka, hot och attacker vid publika knutpunkter

- Sport- och idrottsarenor
- Mässor och mässhallar
- Sport- och musikevenemang (festivaler, konserter och cuper)
- Köpcenter och handelsområden
- Centralstationer
- Kulturbyggnader såsom museum, konserthus, operahus
- Småbåtshamnar
- Turistorter sommartid
- Hotell
- Resecenter

Sociala risker och antagonistiska hot

Hot mot samhällets grundläggande värden

- Segregation
- Social oro
- Kriminalitet
- Organiserad brottslighet
- Otillåten påverkan
- Sabotage
- Informationspåverkan
- Terrorangrepp
- Väpnat angrepp
- Cyberangrepp

Sjukdomar

- Pandemi
- Epidemi
- Epizooti
- Zoonos
- Antibiotikaresistenta bakterier

Ekonomi - Näringsliv

- Företag som bedriver samhällsviktig verksamhet
- Stora arbetsgivare i Västra Götalands län
- Finansiella systemet
- Personalförsörjning i VGR

7.2 Riskbedömning

7.2.1 Natur- och väderrelaterade händelser

Hälso- och sjukvård

Hälso- och sjukvårdens lokaler kan på många sätt påverkas av naturrelaterade relaterade risker. Det kan medföra ökad risk för översvämning eller problem med värme och kylsystem som skapar förändrade förutsättningar att bedriva vård. Översvämmade vägar eller områden där det sker ras eller skred försvårar framkomlighet för prehospital verksamhet men även för försörjning av såväl personal som materiel till regionens sjukvårdsinrättningar. Även vilken vård som efterfrågas kan komma att förändras vid situationer såsom tillfälliga värmeböljor.

Infrastruktur och service

Förvaltningar som bedriver verksamhet kopplat till infrastruktur och service genom tillhandahållande av lokaler, snöröjning eller logistiska flöden kan drabbas av betydande störningar. Förändrade temperaturer eller ändrad nederbörd kan leda till skador på teknisk infrastruktur såväl inom som utanför regionens lokaler. Det kan handla om såväl elförsörjning, vatten och avlopp eller IT-infrastruktur. Störningar får en direkt påverkan på den verksamhet som bedrivs av andra förvaltningar. Även verksamhet som sköter olika former av logistiska flöden får en ökad risk för fördröjda eller uteblivna leveranser av materiel, textilier eller livsmedel.

Kollektivtrafik

Kollektivtrafiken är beroende av den infrastruktur som tillhandahålls av andra samhällsaktörer såsom exempelvis Trafikverket eller kommuner. Väg, järnväg och sjötransport är alla känsliga för väderpåverkan som skapar begränsad eller ingen framkomlighet som kan få förseningar eller inställda turer till följd. Kraftig vind kan stänga av broar och förändra färjeförbindelser. Extrem värme eller kyla påverkar både väg och järnväg genom att skada räls eller väg med exempelvis solkurvor på räls och varma vägbanor. Även nederbörd, såväl regn som snö skadar infrastrukturen eller skapar begränsad framkomlighet.

Regional utveckling och kultur

All verksamhet kan påverkas av störningar kopplade mot skador på lokaler på grund av exempelvis skyfall. Men de som främst påverkas är de som bedriver verksamhet utomhus så som botaniska trädgården eller naturbruksförvaltningen inom växtnäring eller djurhushållning. Förändrat klimat kan medföra ökad risk för skador på växtlighet såsom foderproduktion eller unika växtarter. Vattenbrist, eller dess motsats kan innebära problem för djurhushållningen men även för den växtnäringen som bedrivs i regionen regi.

7.2.2 Teknisk infrastruktur och försörjningssystem Hälsa- och sjukvård

Störningar i infrastrukturen kan begränsa den vård som bedrivs. Störningen kan ha många olika orsaker men exempelvis begränsad eller ingen el, IT, ventilation medför att vården behöver anpassas eller reduceras. Även störningar i samhällsviktig infrastruktur leder till risk för förändrade eller uteblivna leveranser av materiel eller varor men också påverka prehospital förmåga om brist på drivmedel uppstår

Infrastruktur och serviceförvaltningar

Beroendet till andra aktörer inom detta riskområde är stort avseende kommunalteknisk försörjning i form av exempelvis vatten och avlopp, fjärrvärme och el. Avbrott från andra aktörer innebär svårigheter att upprätthålla de egna åtagandena mot andra förvaltningar inom regionen. Transportinfrastrukturen är en nödvändig förutsättning för att försörja regionen med materiel, läkemedel och livsmedel. Störningar i dessa system innebär svårigheter att uppfylla sina åtaganden.

Kollektivtrafik

Brist på drivmedel eller störningar inom samhällsviktiga transporter skulle få en stor påverkan på möjlighet att bedriva kollektivtrafik utifrån behov av exempelvis fordonsleveranser och reservdelar. Även avbrott i IT leder till minskad kollektivtrafik då många resenärer själva planerar sina resor digitalt.

Regional utveckling och kultur

Avbrott inom el, vatten och annan kommunikation får stor påverkan på möjligheten att hålla internat eller museum öppna. Även bristen på vatten och avlopp skulle försvåra för djur och växtnäringen.

7.2.3 Olyckor och störningar

Hälso- och sjukvård

Riskområdet kan delas in i två delar. En del är logistiska flöden som påverkar egna patienttransporter, prehospital verksamhet, personalförsörjning, in- och utflöde av materiel och prover då framkomligheten kraftigt reduceras. Den andra delen är tänkbara personskador som uppstår vid olyckor. Olyckor med enstaka personskador hanteras i vardagen men i flera av dessa riskmiljöer skulle olyckor med masskadeutfall kunna inträffa. Det gäller såväl olyckor som sker i infrastrukturen såväl som olyckor eller attacker vid evenemang och publika knutpunkter. Den planeringen behöver finnas både ur ett regionalt och lokalt perspektiv. Eventuella olyckor vid våra större kemiindustrier eller vid Ringhals skulle medföra oerhört stora konsekvenser för vården i VGR och behöver planeras i särskild ordning.

Infrastruktur och serviceförvaltningar

Olyckor och störningar skulle framför allt påverka våra förvaltningar som arbetar med logistik mellan regionens olika verksamheter. Den vardagliga

verksamheten kan riskera förseningar eller utebliva leveranser vid olyckor eller skador vid viktiga transportnoder. Även transporter som hanterar prover, blod etc. som är nödvändig för en fungerande vårdkedja riskerar också att drabbas av förseningar. Vid omfattande händelser som stör landets import och exporthandel skulle detta över tid även påverka möjligheten till försörjning av materiel och utrustning och kunna få ekonomiska konsekvenser för exempelvis om- eller nybyggnation.

Kollektivtrafik

Kollektivtrafiken är helt beroende av fungerande infrastruktur för att fungera. Störningar vid viktiga noder och sträckor innebär att avgångar eller turer får ställas in eller läggas om. Det får konsekvenser för alla invånare men också för egen personal då många förlitar sig på kollektivtrafiken som transportmedel till och från arbetet.

Regional utveckling och kultur

Även inom dessa åtaganden finns såväl anställda som besökare och elever som tydligt skulle drabbas av olyckor och händelser i infrastrukturen. Men mest framträdande skulle vara om något av besöksmålen, såsom museum, opera etc. skulle drabbas av en svår olycka. Det skulle snabbt kunna få en regional påverkan utifrån det stora besöksantal som vistas i VGR:s lokaler och publika miljöer.

7.2.4 Sociala risker och antagonistiska hot

Hälso- och sjukvård

Sociala risker och antagonistiska hot är ett brett riskområde som kan drabba hälso- och sjukvård på flera sätt. Exempelvis den ökning som skett av gängrelaterade skjutningar i storstadsområdena får konsekvensen att konflikter tas med in i vårdinrättningar. Vårdmiljöerna riskerar även att utsättas för antagonistiska handlingar från den enskilda missnöjda medborgaren till större planerade händelser för att injaga fruktan eller skapa misstro för institutionen. Risker kopplade till detta hanteras till stor del inom ramen för säkerhetsskyddet.

Även hot mot informationssäkerheten är av vital betydelse för att kunna bedriva en fungerande vård. Vårdsystemen är också sammanlänkade på ett sådant sätt att även mindre störningar i ett mindre system kan få avsevärda konsekvenser i hela systemet.

Infrastruktur och serviceförvaltningar

Serviceförvaltningarna blir involverade vid händelser som riktas mot våra olika miljöer. Även de egna anläggningarna utgör i sig platser som vid attentat, bombhot eller liknande kraftigt skulle störa leveranser i regionen.

Kollektivtrafik

Inom kollektivtrafiken finns anläggningar som kan tänkas utgöra potentiella måltavlor för antagonistiska handlingar, fordon såväl som byggnader. Även sabotage mot infrastruktur är något som kan föreligga och hota att lamslå verksamheten. Inom kollektivtrafiken är IT och informationsmiljöerna en viktig del av verksamheten vilket innebär att cyberrisker riskerar både förmågan att leverera sina tjänster men också förtroendet för verksamheten

Regional utveckling

Med många publika miljöer och besöksmål finns det risk för bombhot eller andra antagonistiska handlingar. Den typ av handling kan få stora konsekvenser för såväl verksamheten som för VGR som helhet.

7.2.5 Sjukdomar

Hälso- och sjukvård

Senaste pandemin har gett erfarenheter av vad detta kan innebära. Läget vid en ny händelse skulle troligtvis skilja sig från covid19 vilket skapar nya utmaningar som anstränger vården. Prioriteringar och inställd planerad vård samt ett hårt ansträngt personalläge medför konsekvenser en lång tid framöver.

Infrastruktur och serviceförvaltningar

Materieförsörjning och stöd med personal var några av de stora utmaningar som serviceförvaltningarna hade under senaste pandemin. Pandemier och andra omfattande smittor riskerar att störa handel, från lokal till internationell nivå. Detta är något som får påverkan på möjligheten att leverera varor och tjänster internt då bristsituationer på marknaden uppstår. Samtidigt som den egna personalsituationen också är ansträngd för hantering av exempelvis lokalvård, tvätt och logistik.

Kollektivtrafik

Kollektivtrafiken kan tvingas vidta skyddsåtgärder för både resenärer och personal vilket kan medföra minskad turtäthet och färre platser per avgång. Även sjukdom bland egen personal kan leda till att verksamhet ställs in.

Regional utveckling och kultur

Regional utveckling och kultur för dialog med näringslivet avseende behov av stöd. Inom kultursektorn så riskerar man att få hålla verksamhet stängd vilket kan påverka exempelvis folkhälsan men också svårigheter för personal som är verksamma inom denna sektor. Ekonomiska utmaningar blir en följd för verksamheter med publikintäkter. Utbildningar kan också tvingas också att stänga eller anpassa sin verksamhet. I de fall det handlar om epizooti eller zoonos kan detta få en direkt påverkan för verksamheten inom naturbruksförvaltningen med förändrade arbetssätt eller nödslakt.

7.2.6 Ekonomi och näringsliv

Hälso- och sjukvård

Regionen omsätter ca 75 miljarder kronor årligen där en betydande del går till hälso- och sjukvården. Beroende finns därför av säkra och stabila finansiella system. Störningar eller brister i dessa system, oavsett om det är interna eller externa, kan få en stor påverkan på egen och underleverantörers ekonomi. Störningar i exempelvis in- och utbetalningar kan få stora konsekvenser även för aktörer utanför VGR.

Vården är en stor arbetsgivare och har stort behov av kompetens inom området vilket är bedömt som ett av våra stora interna kritiska beroenden. Svårigheter att få tag på personal kan leda till försämrade tjänsteleveranser.

Infrastruktur och serviceförvaltningar

Förvaltningar inom infrastruktur och serviceförvaltningarna köper in material och tjänster inom fastighetssektorn samt för service och materielförsörjning. Störningar i systemet med in- eller utbetalningar påverkar således många andra aktörer samt svårighet att få de produkter eller tjänster man avser köpa. Även här är man beroende av en mängd specialister och svårigheter med rekrytering kan medföra svårigheter att genomföra all planerad verksamhet.

Kollektivtrafik

Kollektivtrafiken är beroende av stabila finansiella system- och betallösningar. Trafiken körs av upphandlade trafikföretag där betalningar måste säkerställas för fortsatt drift. Tillgången på personal, dels i den egna organisationen även hos underleverantörer, är en nödvändighet för att kunna bedriva en fungerande kollektivtrafik.

Regional utveckling och kultur

Störningar hos stora arbetsgivare i regionen kan inbära mer eller förändrade arbetsuppgifter inom verksamheten. Det kan leda till störningar på den regionala marknaden under lång tid. Inom områden som är intäktsfinansierad är det också här viktigt med stabila finansiella system och betallösningar.

7.3 Fördjupade riskområden 2023

Modellen för risk- och sårbarhetsanalys är anpassad för att kunna göra fördjupade analyser hur förvaltningarnas samhällsviktiga verksamheter och kritiska beroenden påverkas vid ett givet scenario. I det första genomförandet av denna modell har två scenario valts ut som obligatoriska. De är skyfall och cyberangrepp. Båda dessa har varit aktuella i regionen under de senaste åren. Liknande scenarier genomförs även i Göteborgs stad som arbetar enligt samma modell vilket även skapar förutsättningar för ytterligare synergieffekter av analysen i ett regionalt perspektiv.

Ansvar

Förvaltningarna anser sig ha ett eget ansvar för att hantera konsekvenserna av skyfall och IT-avbrott men ser också ett stort behov av samverkan mellan förvaltningar inom regionen samt med andra aktörer. Detta främst då hantering av vissa konsekvenser ansvarsmässigt bedöms finnas utanför den egna förvaltningens. Båda scenarierna kräver också en ökad kunskap hos medarbetarna med tanke på dagens komplexa system i såväl IT-miljö som kopplat till fastighet och logistik.

Konsekvenser

Bedömningen om hur omfattande konsekvenser det skulle få varierar utifrån vilken typ av verksamhet som respektive förvaltning bedriver. En administrativ förvaltning utan direkta källarlokalerna skulle exempelvis bedöma konsekvenser som längre avseende exempelvis skyfall.

När det gäller IT-bortfall finns det ett generellt beroende i alla förvaltningar, såväl som samhället i stort, vilket medför att det bedöms få en större påverkan i alla verksamheter.

Konsekvenser för hela förvaltningens verksamhet har bedömts enligt följande skala i båda scenarierna

Konsekvensbedömning	
Konsekvenser	Beskrivning
Mycket begränsad	Små direkta hälsoeffekter, mycket begränsade störningar i samhällets funktionalitet, övergående misstro mot enskild samhällsinstitution, mycket begränsade skador på egendom och miljö
Begränsade	Måttliga direkta hälsoeffekter, begränsade störningar i samhällets funktionalitet, övergående misstro mot enskild samhällsinstitution, begränsade skador på egendom och miljö
Allvarliga	Betydande direkta eller måttliga indirekta hälsoeffekter, allvarliga störningar i samhällets funktionalitet, bestående misstro mot flera samhällsinstitution eller förändrat beteende, allvarliga skador på egendom och miljö
Mycket allvarliga	Mycket stora direkta eller betydande indirekta hälsoeffekter, mycket allvarliga störningar i samhällets funktionalitet, bestående misstro mot flera samhällsinstitution eller förändrat beteende, mycket allvarliga skador på egendom och miljö
Katastrofala	Katastrofala direkta eller mycket stora indirekta hälsoeffekter, extrema störningar i samhällets funktionalitet, grundmurad misstro mot samhällsinstitution och allmän instabilitet, katastrofala skador på egendom och miljö

Se ”Risk- och sårbarhetsanalys Västra Götalandsregionen 2023 – Förddjupade riskområden 2023” som separat bilaga – SEKRETESS

8 Arbetet med Kontinuitetshantering

Bakgrund

Med Kontinuitetshantering avses den planering som behövs för att minimera de negativa effekter som kan bli resultatet av olika typer av avbrott. Avbrotten kan vara av olika omfattande karaktär. Avsikten med planeringen är att upprätthålla kritiska verksamhetsprocesser och, så snabbt som möjligt efter ett avbrott, återgå till normalläge. Men också att under avbrottets tid ha nödvändiga rutiner för att bibehålla processen så

att inte oacceptabla konsekvenser inträffar. Dessa rutiner dokumenteras i kontinuitetsplaner. Kontinuitetshandlingen i VGR utgår från att säkerställa de samhällsviktiga åtaganden som identifierats i risk- och sårbarhetsanalysen.

Ansvar utifrån resultatet av risk och sårbarhetsanalysen

Det ska finnas en kontinuitetsplanering hos samtliga förvaltningar och bolag som i analysen har identifierat att de har samhällsviktiga åtaganden i sin verksamhet. Syftet är att säkerställa att dessa har tillgång till de kritiska resurser och funktioner som krävs för att upprätthålla åtagandena i vardag såväl som höjd beredskap. En fungerande planering bygger på att den regelbundet testas och uppdateras.

Förvaltnings-/bolagschef är ansvarig för att säkerställa att förvaltningen/bolaget har ett aktivt kontinuitetsarbete, säkerställa att kontinuitetsplaner är framtagna för organisationens samhällsviktiga åtaganden och att åtgärder är vidtagna för att hantera kritiska beroenden.

9 Bedömning av regionens generella krisberedskap enligt indikatorer

Se ”Risk- och sårbarhetsanalys Västra Götalandsregionen 2023 – Indikatorer regionens rsa” som separat bilaga – SEKRETESS

10 Beskrivning av identifierade sårbarheter och brister i krisberedskapen inom VGR

Inom regionen finns en god förmåga att hantera störningar i verksamheten genom den generella beredskapsförmågan som finns. Men även om förmågan är god finns det sårbarheter och brister som behöver beaktas. I avsnittet presenteras ett antal övergripande brister och sårbarheter som man kan se utifrån analysens resultat och tidigare arbeten. Ytterligare sårbarheter och brister kan givetvis förekomma både regionalt och lokalt utifrån den komplexitet som finns i regionens verksamhet.

Se ”Risk- och sårbarhetsanalys Västra Götalandsregionen 2023 – identifierade sårbarheter och brister” som separat bilaga – SEKRETESS

11 Behov av åtgärder med anledning av risk- och sårbarhetsanalysens resultat

Prioriterade fokusområden

11.1 Riskområden

Regionen verkar över en bred geografisk yta och med en bred flora av risker. Hantering av riskområden sker genom att årligen genomföra analyser av 1 till 2 nya riskområden som ska komplettera bilden över regionens förmåga och vilka sårbarheter som finns knutet till vår samhällsviktiga verksamhet och våra kritiska beroenden. Arbetssättet innebär att analysprocessen hela tiden hålls aktuell och levande och att vi kontinuerligt får en bättre kunskap om verksamheten. De riskområden som är tänkta att analyseras under mandatperioden bestäms i samband med framtagande av handlingsplan hösten 2023. De utvalda riskerna ska också kunna vara en viktig del av regionens övning- och utbildningsplan.

11.2 Åtgärder under förra mandatperioden

I samband med förra mandatperiodens RSA identifierades ett antal åtgärdsförslag i syfte att stärka VGR's krisberedskapsförmåga genom att stärka samhällsviktig verksamhet, minska sannolikheten för att hot realiserar samt minimera och avvärja konsekvenserna av händelser som inträffar genom.

Under föregående mandatperioden pågick pandemin under större delen vilket har inneburit att planerade och förebyggande projekt har fått stå tillbaka för den akuta händelseplaneringen. Men pandemin har samtidigt medfört att man har tagit kliv framåt i såväl en del av åtgärderna som förståelsen för att området behöver prioriteras efter genomför RSA.

Följande är exempel på vidtagna eller pågående arbeten med bärighet på åtgärdsförslag från förra RSA'n:

- Pågående projekt beredskapslagring i VGR genomlyser hur VGR kan säkerställa lagerhållning av prioriterat material och resurser, både ur beredskapsperspektiv men också höjd beredskap

- Ny analysmodell införd som innebär att samhällsviktig verksamhet har identifierats på förvaltningsnivå och att underlag för lokala risk- och sårbarhetsanalyser finns i de flesta förvaltningar. Det skapar förutsättningar för bättre dialog och samverkan avseende exempelvis verksamhetskritiska system och underlag till upphandling.
- Inriktning och styrning för hur kontinuitetshanteringsarbetet ska bedrivas är framtaget och beslutat.
- Kontinuitetsarbetet pågår lokalt och ska intensiveras efter genomförd RSA. Arbetet medför att verksamhetskritiska leveranser och avtal ses över.
- Samtliga styrdokument i ledningssystemet avseende säkerhet och beredskap har reviderats eller uppdaterats och i vissa fall kompletterats med stödmaterial.
- Säkerhets och beredskapsarbetet har breddats och tydligare involverat regionala aktörer som inte tidigare deltagit i samma omfattning inom exempelvis regional utveckling och kultur.
- VGR medverkar i länsstyrelsens arbete med evakueringsplaner utifrån kärnkraftsolycka vid Ringhals som tydliggör regionens roll vid en massevakivering i regionen.
- Regional plan för utbildning och övning är framtagen och beslutad

11.2 Handlingsplan för åtgärder under innevarande mandatperiod

Det finns ett tydligt behov av att omhänderta resultatet, och ta fram åtgärder för det som de regionala och lokala analyserna påvisar. Det sker genom framtagande av handlingsplaner med upprättande av ansvar och prioritering under hösten 2023 för beslut av regiondirektören. Arbetet sker i dialog med alla deltagande förvaltningar utifrån att lokala och den regionala handlingsplaner ska synkroniseras. Det finns en komplexitet där generella beroenden finns identifierade till den samhällsviktiga verksamheten men också förslag till åtgärder utifrån de valda scenarier som analyserats. Åtgärder kommer årligen att kunna tillkomma utifrån de årsvisa scenarioanalyserna som genomförs. Det innebär att handlingsplanerna behöver ha möjlighet att löpande kunna revideras och uppdateras utifrån nya, mer prioriterade åtgärder som identifieras.

Arbetet med handlingsplaner:

- Regiondirektören och koncernkontoret får till uppdrag ta fram handlingsplan under hösten 2023 med förslag och prioritering av åtgärder för att stärka regionens förmåga att motstå allvarliga störningar med utgångspunkt från förvaltningarnas risk- och sårbarhetsanalyser
- Varje enskild förvaltning med identifierad samhällsviktig verksamhet får till uppdrag att fastställa en lokal handlingsplan för de åtgärder som kan hanteras inom respektive förvaltning/bolags mandat och budget under hösten 2023.
- Åtgärder i handlingsplanerna bör prioriteras så mindre kostnadsdrivande åtgärder planeras 2024 och eventuella åtgärder som kräver extra resurser planeras in i perioden 2025-26
- Status på de lokala handlingsplanerna följs årligen upp av koncernkontoret
- Varje enskild förvaltning ska ta fram en genomförandeplan för att kontinuitetshandtera all identifierad samhällsviktig verksamhet i enlighet med regional riktlinje

11.3 Pågående och kommande åtgärder under innevarande mandatperiod

Följande regionövergripande riskreducerande projekt pågår och ska fortlöpa under innevarande mandatperiod:

- Framtagande av stöddokument till den kontinuitetshanteringsprocess som finns utifrån aktuell regional riktlinje.
- Genomförande av kontinuitetsplaner och åtgärder i förvaltningar utifrån resultatet från lokala RSAer
- Pågår projekt med PFIK (Primärvårdens förmåga i krig)
- Projekt delregional ledning ska genomföras
- Omhändertagande av slutsatser från projektet Beredskapslagring i VGR
- Årligen genomföra gemensamma scenarioanalyser utifrån risk- och sårbarhetsanalysmodellen. 1 till 2 nya scenarier årligen som ger en ökad kunskap om förmåga och sårbarheter i vår samhällsviktiga verksamhet
- Utvärdera och utveckla risk- och sårbarhetsanalysmetoden i samarbete med Göteborgs stad

- Genomföra utbildningar och övningar i enlighet med regional utbildning- och övningsplan.
- Utveckla metod och arbetssätt för att tydligare få synergier mellan risk- och sårbarhetsarbetet med områden såsom säkerhetsskydd och informationssäkerhet
- Skapande av team välfärdsbrottslighet (vars uppgift är att förebygga, kontrollera och följa- upp utbetalat stöd från VGR) kommer sannolikt rensa lite i träsket av oseriösa aktörer. Berör upphandlad vård.
- Framtagande av ny regional säkerhetsskyddsanalys
- Framtagande av lokala säkerhetsskyddsanalyser
- Säkerhetsprövning av personal
- Kunskapshöjande insatser säkerhetsskydd
- Säkerhetsskyddsåtgärder, fysiskt skydd, personalsäkerhet och informationssäkerhet.
- Kunskapshöjande åtgärder otillåten påverkan förtroendevalda.
- Kunskapshöjande åtgärder säkerhetsskydd förtroendevalda.
- Säkerhetsskyddsavtal med upphandlade leverantörer. Seriösare leverantörer i känsliga projekt.
- Uppdaterat styrdokument verksamhetsskydd.
- Visselblåsfunktion ger VGR möjligheter att fånga upp/ utreda/ åtgärda större brister i organisationen.
- Revidera och komplettera styrande och stödjande dokument inom informationssäkerhet och dataskydd
- Implementera och följa upp tillämpningen av framtagna styrande och stödjande dokument
- Följa upp effekten av ledningssystemet för informationssäkerhet och dataskydd på ett systematiskt sätt samt förstärka uppföljning, intern kontroll och uppsikt av informationssäkerhetsarbetet i allmänhet
- Se över rapporteringsstrukturer av regionens informationssäkerhets- och dataskyddsarbete
- Ta fram obligatoriska och rekommenderade utbildningar samt följa upp genomförande av desamma samt vidta andra typer av kunskapshöjande åtgärder
- Tydligare knyta samman områden inom informationshantering
- Skapa gemensamma arbetssätt med sakkunniga inom cybersäkerhet för ett mer samlat grepp kring informationssäkerhet, dataskydd och cybersäkerhet.

Information om handlingen

Handlingstyp: Plan

Gäller för: Västra Götalandsregionen

Innehållsansvar: Henrik Ohlén, (henoh4), Regionutvecklare

Godkänd av: Håkan Sandahl, (haksa8), Regiondirektör

Dokument-ID: RS10162-1596316381-317

Version: 1.0

Giltig från: 2024-10-16

Giltig till: 2026-12-31